

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/103846,Akcja-na-posterunek-Roj-w-Czernicach-Borowych.html>

Oddział NZW pod dowództwem st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” podczas ćwiczeń w 1948 r. W szeregu stoją od lewej: sierż. Stanisław Okuniecki ps. „Kruk”, plut. Józef Maruszewski ps. „Sęp”, st. sierż. Mieczysław Dziemieszkiewicz ps. „Rój”, sierż. Ildefons Tadeusz Żbikowski ps. „Tygrys”, NN. W pierwszym rzędzie pierwszy od lewej – Władysław Grudziński ps. „Pilot”, pierwszy od prawej – Jerzy Dziemieszkiewicz ps. „Żbik”. Fot. z zasobu AIPN

ARTYKUŁ

Akcja na posterunek. „Rój” w Czernicach Borowych

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 19.10.2023

Posterunek MO w Czernicach Borowych mieścił się w parterowym, murowanym budynku mieszkalnym z gankiem. Od 1945 r. część budynku wynajmowała milicja. W październiku 1949 r. placówka ta znalazła się na celowniku oddziału

„Roja”. Partyzanci zarekwirowali tam broń, dokumenty i zdeponowane tam 1 348 000 zł.

19 października 1949 r. żołnierze podziemia niepodległościowego z oddziału NZW dowodzonego przez st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” przeprowadzili akcję zbrojną w m. Czernice Borowe w pow. przasnyskim. W jej trakcie zaatakowali posterunek Milicji Obywatelskiej i dokonali rekwizycji środków należących do Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Zginęły wówczas cztery osoby: dwóch funkcjonariuszy MO i ORMO oraz dwóch cywilnych aktywistów komunistycznych.

W akcji udział wzięli: Mieczysław Dziemieszkiewicz ps. „Rój”, Ildefons Tadeusz Żbikowski ps. „Tygrys”, Józef Niski ps. „Brzoza”, Piotr Grzybowski ps. „Rekin”, Lucjan Krępski ps. „Jastrząb”, Henryk Niedziałkowski ps. „Huragan”, Władysław Bukowski ps. „Zapora” i Władysław Grudziński ps. „Pilot”. Dołączyli do nich również: Stanisław Kakowski ps. „Każmierczuk” (komendant Powiatu NZW Przasnysz krypt. „Praga”) oraz współpracujący z nim Włodzimierz Miączyński ps. „Szary”. Wszyscy (z wyjątkiem „Szarego”) byli uzbrojeni w „broń automatyczną i maszynową” i ubrani w mundury WP.

Oddział NZW pod dowództwem st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” (klęczy w pierwszym rzędzie, drugi od prawej) podczas ćwiczeń w 1948 r. Za dowódcą stoją od lewej: sierż. Ildefons Tadeusz Żbikowski ps. „Tygrys”, sierż. Stanisław Okuniecki ps. „Kruk” (w głębi), plut. Józef Maruszewski ps. „Sęp”, Władysław Grudziński ps. „Pilot”. Pierwszy od prawej, u dołu, w zaroślach, Jerzy Dziemieszkiewicz ps. „Żbik”. Fot.

z zasobu AIPN

Członkowie oddziału zebrali się w pobliskiej m. Dzielin i do Czernic Borowych przybyli ok. godz. 20.20 od strony Przasnysza. Wcześniej, w odległości ok. 500 m od wsi, Włodzimierz Miączyński odłączył się od grupy, ściął słup telefoniczny i uszkodził przewody, zrywając tym samym linię telefoniczną łączącą Czernice Borowe z Przasnyszem. Po wykonaniu zadania powrócił do domu.

Zajęcie posterunku

Posterunek MO w Czernicach Borowych mieścił się w parterowym, murowanym budynku mieszkalnym z gankiem, krytym blachą, stanowiącym własność Jana Obrębskiego. W czasie II wojny światowej zamieszkiwał w nim „komisarz niemiecki”, natomiast od 1945 r. część budynku wynajmowała milicja. W pozostałych pomieszczeniach nadal mieszkał właściciel wraz z rodziną.

W momencie ataku na posterunku przebywał jedynie jeden dyżurny milicjant – Julian Idzikowski (Idźkowski), pozostali udali się na kolację. Wiedząc, że drzwi posterunku zostaną zaryglowane, żołnierze NZW wstąpili po drodze na dziedziniec szkoły, skąd zabrali Stanisława Bakułę (występującego w aktach również jako: Bukała lub Bugała), woźnego, członka ORMÓ, który znał funkcjonariuszy służących w Czernicach oraz hasło umożliwiające wejście do środka posterunku. Sądząc, że prowadzi żołnierzy „ludowego” WP lub KBW, Bakuła przekonał milicjanta do otwarcia drzwi. Julian Idzikowski zginął w sieni budynku, a ormowiec, który przekonał się o własnej pomyłce i próbował uciec, został zastrzelony wkrótce po nim.

**Oddział NZW pod dowództwem
st. sierż. Mieczysława
Dziemieszkiewicza ps. „Rój”
podczas ćwiczeń w 1948 r. W
szeregu stoją od lewej: sierż.
Stanisław Okuniecki ps. „Kruk”,**

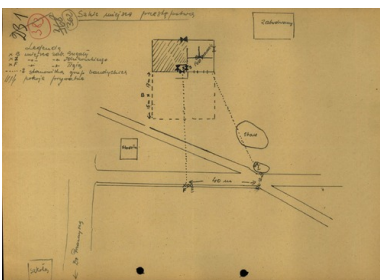
plut. Józef Maruszewski ps. „Sęp”, st. sierż. Mieczysław Dziemieszkiewicz ps. „Rój”, sierż. Ildefons Tadeusz Żbikowski ps. „Tygrys”, NN. W pierwszym rzędzie pierwszy od lewej - Władysław Grudziński ps. „Pilot”, pierwszy od prawej - Jerzy Dziemieszkiewicz ps. „Żbik”. Fot z zasobu AIPN

Według sprawozdania z wyników śledztwa przeprowadzonego w sprawie:

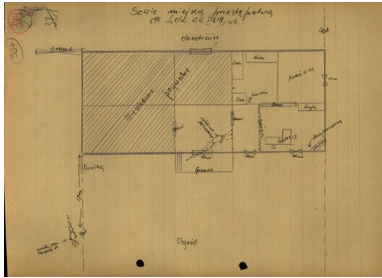
„Przed posterunkiem bandyci zajęli stanowiska ogniowe: 2-ch bandytów *via a vis* drzwi wejściowych (patrz szkic), 2-ch bandytów w obetonowanym odkrytym kanale, pozostali w tej liczbie »Rój« z ormowcem Bukałą St. poczęli dobijać się do drzwi posterunku. [...] Przy drzwiach wejściowych posterunku w czasie otwierania został zastrzelony mil. Idzikowski, który dostał serię pocisków z autom. czeskiego poprzez drzwi a następnie po wtargnięciu się bandytów na posterunek dano mu jeszcze jeden strzał z pistoletu w głowę”.

I dalej:

„(...) [bandyci] wybiegli na ulicę gdzie przy płocie dokonali zabójstwa ormowca Bugały Stan. który ich prowadził do posterunku”.

Szkic „miejsca przestępstwa”, tj. otoczenia budynku, w którym mieścił się Posterunek MO w Czernicach Borowych, po ataku żołnierzy NZW 19 października 1949 r. Fot. z zasobu AIPN

Szkic „miejsca przestępstwa” przedstawiający plan budynku w Czernicach Borowych, należącego do Jana Obrębskiego, w tym pomieszczeń wynajmowanych przez Milicję Obywatelską, po akcji przeprowadzonej przez żołnierzy NZW 19 października 1949 r. Fot. z zasobu AIPN

Pełen sukces

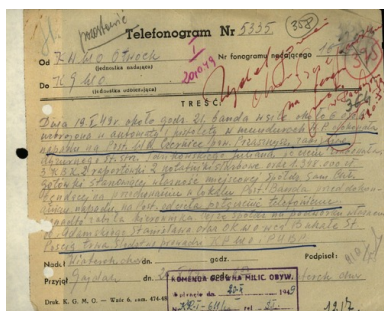
Opuszczając posterunek atakujący zarekwirowali cztery karabinki, dysk do PPSz-y z 72 szt. amunicji, dwie raportówki z notatkami i nakazami karnymi oraz dwa notatniki służbowe, a także buty i mundur zabitego milicjanta. Ponadto w trakcie przeszukania znaleźli, za piecem, kasetę ze zdeponowanymi na posterunku pieniędzmi w wysokości 1 348 000 zł, stanowiącymi własność zarządu Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, którą również zabrali. Część z tych funduszy została później wykorzystana przez oddział w okresie świąt Bożego Narodzenia.

W trakcie akcji zginęło dwóch aktywistów komunistycznych: Stanisław Adamski, członek PZPR i kierownik Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, oraz pracownik tej spółdzielni Wacław Figiel, który przypadkowo przechodził (wraz ze swoją narzeczoną) obok posterunku. Jak stwierdził kilka dni później Stanisław Kakowski

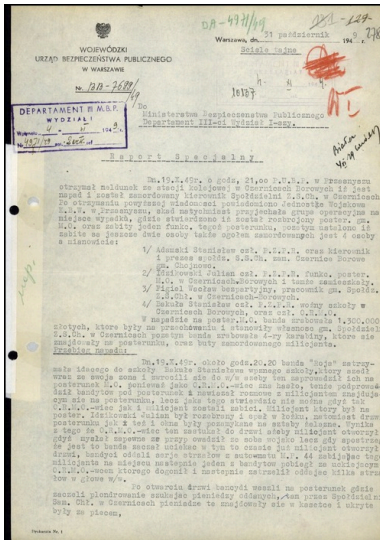
ps. „Kaźmierczuk”, śmierć Wacława Figla nie była planowana:

„[...] nie powinien zginąć, ponieważ nie było na niego wyroku śmierci, a zginął on dlatego, że akurat w tym czasie nadszedł niewiadomo skąd”.

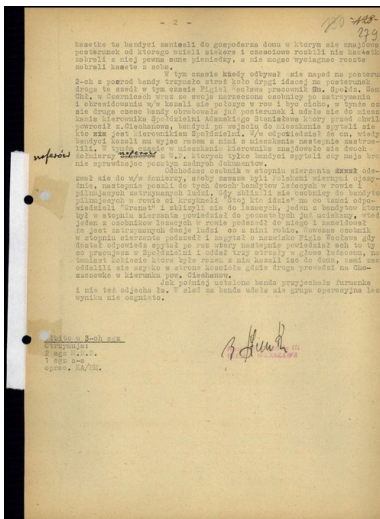
Po zakończeniu działań żołnierze NZW ewakuowali się w kierunku pow. ciechanowskiego, zapewne wykorzystując w tym celu furmankę. Po ich odejściu na miejscu wydarzeń pojawili się milicjanci i ormowcy, którzy próbowali połączyć się z Komendą Powiatową MO i jednostką wojskową w Przasnyszu. Ze względu na uszkodzenie linii Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Przasnyszu otrzymał meldunek o napadzie ze stacji kolejowej w Czernicach Borowych dopiero ok. 22.00. Pościg, prowadzony przez grupy operacyjne KBW oraz funkcjonariuszy UB i MO, nie przyniósł oczekiwanych rezultatów. Psy służbowe poprowadziły grupę pościgową po śladzie do Dzielina i tam zgubiły trop.

Telefonomogram Nr 5335 z 20 października 1949 r. informujący KGMO w Warszawie, że „[...] banda w sile około 6 osób uzbrojona w automaty i pistolety w mundurach W.P. dokonała napadu na Post. MO Czernice pow. Przasnysz [...]”. Fot. z zasobu AIPN

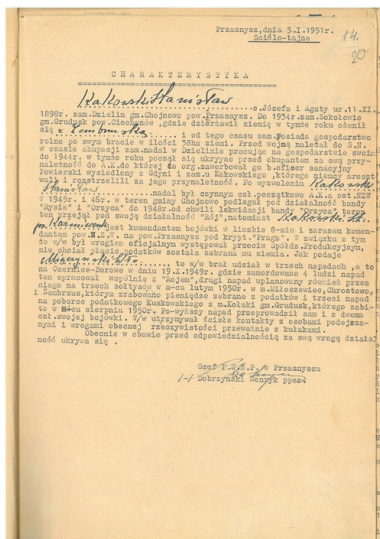

Raport specjalny dotyczący wydarzeń, mających miejsce 19 października 1949 r. w Czernicach Borowych, złożony przez naczelnika Wydziału III WUBP w Warszawie, 31 października 1949 r. Fot. z zasobu AIPN

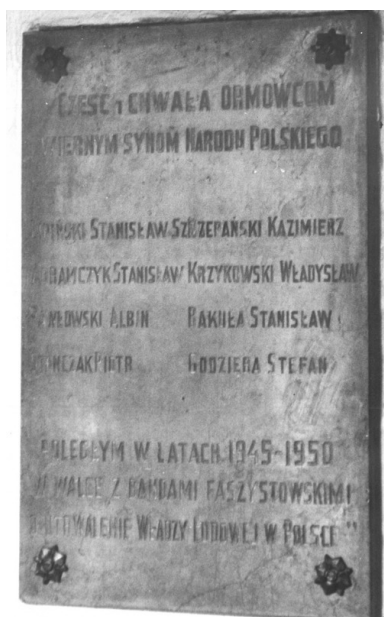

Raport specjalny dotyczący wydarzeń, mających miejsce 19 października 1949 r. w Czernicach Borowych, złożony przez

dotyczący Juliana Idzikowskiego,
wydany przez Urząd Stanu
Cywilnego w Węgrze, 20
października 1949 r. Fot. z
zasobu AIPN

Charakterystyka Stanisława
Kakowskiego ps. „Każmierczuk”,
sporządzona przez ppor. Henryka
Dobrzyńskiego, szefa PUBP w
Przasnyszu, zawierająca
informację o udziale ww. w akcji
na Posterunek MO w Czernicach
Borowych. Przasnysz, 5 stycznia
1951 r. Fot. z zasobu AIPN

Tablica poświęcona członkom ORMO z pow. przasnyskiego „poległym w latach 1945-1950 w walce z bandami faszystowskimi o utrwalenie władzy ludowej w Polsce”, zawierająca nazwisko Stanisława Bakuły. Tablicę, ufundowaną przez Prezydium Rady Narodowej, odsłonięto w Powiatowym Domu Kultury w Przasnyszu w 1956 r. Fot. z zasobu AIPN

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ